

Kõrgem Kunstikool Pallas

Tekstiiliosakond

“Merevahu sosinad” – veevaimudest inspireeritud rõivakolleksioon

Lõputöö

Kristiin Kuuslap

Juhendaja: Kairi Lentsius MA

Tartu 2025

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TAUSTAUURING JA VEEMÜTOLOOGIA USKUMUSED	5
1.1. Mis on mütoloogia?	5
1.2. Võrdlev mütoloogia	6
1.3. Mütoloogia tänapäevases ühiskonnas	8
1.3.1 Mütoloogia tänapäeva moedisainis	9
2. VEEVAIMUD EESTI JA SLAAVI MÜTOLOOGIA KONTEKSTIS	14
2.1. Eesti veemütoloogias levinud uskumused	15
2.2. Slaavi veemütoloogias levinud uskumused	16
2.3. Mõlemas kultuuris kattuvad ning eristuvad uskumused	18
3.KOLLEKTSIOONI LOOMEPROTSESS	20
3.1. Taustauuring	20
3.2. Disainide välja töötamine tegelaste visuaalide kaudu	21
3.2.1. Tekstuurid	21
3.2.3. Vormid	25
3.2.4. Disainide edasiarendused	27
3.3. Taaskasuutatud materjali kogumine ning ostmise printsiibid	29
3.4. Kolleksioonis olevate komplektide valmistamine	31
3.4.1 Rõivakomplekt 1	31
3.4.2. Rõivakomplekt 2	33
3.4.3. Rõivakomplekt 3	34
3.4.4. Rõivakomplekt 4	35
3.4.5. Rõivakomplekt 5	36
3.4.6. Kolleksiooni värvikaart	37
KOKKUVÕTE	38
SUMMARY	40
KASUTATUD MATERJALID	42
LISAD	46
Lisa 1. KOLLEKTSIOONI FOTOD	46

SISSEJUHATUS

Mütoloogia on kogum lugusid, mis sümboliseerivad inimkonna uskumusi ja arengut. Nendes peitub sügavam tõde ning õppetunnid, läbi mille on inimesel võimalik areneda. Tänapäেমütoloogia enam nii suurt rolli, kui seda tegi varem. Nüüdseks on mütoloogia muutunud vaid lugudeks, mida kasutatakse erinevates valdkondades nagu filmitööstus, kirjandus, kunst ning rõivadisain. Mütoloogia on midagi tuttavat – lugu mida on lapsena kuulnud või filmist nähtud, kuid mis on moderniseeritud ümberjutustus. See ümbritseb meid, kuigi me ise ei pruugi isegi seda mõista, siis oleme me oma esivanemate väljamõeldud lugude poolt siiski igapäevaselt mõjutatud.

Olen ise üles kasvanud kahekultuurilises perekonnas, kus Eesti tavad ja tähtpäevad olid esipildis, kuid vahel tähistati ka Slaavi kultuurile omapäraseid tähtpäevi. Mind on alati huvitanud mütoloogia ning see, kuidas erinevatel kultuuridel on analoogsed tegelased, mis samas ka eristuvad teineteisest. Nooremana lugesin ma palju erinevate kultuuride mütoloogilisi lugusid ning enim paelus mind just meremütoloogia.

Lõputöö eesmärk on välja töötada metoodika, mis võimaldab tõlgendada kahe erineva kultuuri mütoloogiliste tegelaste tekste üheks disainiks. Tekstide põhjal luuakse rõivad, mille detailid ühtivad mütoloogiliste lugudega.

Kirjaliku töö esimeses pooles seletan lahti, mis on mütoloogia ning miks see omab suurt väärtust ühiskonnas. Tutvustan ka lõputöö kontekstis võrdleva mütoloogia printsiipe ja alustalasid, mis aitavad mõista minu lõputöös kahe kultuurigrupi mütoloogia segunemist. Avan mütoloogia tänapäevase tähtsuse ning toon näiteid disaineritest ja brändidest, kes on kasutanud mütoloogilisi lugusid enda disainide teostamisel.

Töö teises pooles tutvustan oma tööprotsessi, mille käigus tõlgendan analüüsitud arhiivimaterjali mütoloogilistest tegelastest rõivakollektsiooni. Tutvustan välja arendatud metoodikat, mille abil on võimalik tekstipõhiseid lugusid tõlgendada disaini, luues rõivad, mis on kahe kultuuriruumi omavaheline segu läbi võrdleva mütoloogia. Töö tulemiks on disainiprototüübid, mida analüüsin vastavalt mütoloogiast tulenevatele detailidele.

Alustasin inspiratsiooni kogumisega Eesti Kirjandusmuuseumi arhiividest ning asusin lugema pärimustekste vetevaimudest. Otsustasin keskenduda pärimustekstide lugemisele, kuna algtekstide lugemisel saan luua täpsema piirkondade põhise kaardistuse kui tervikkogumit lugedes, kus on vaid ümberkirjutused. Vitriini sees oli mitmeid mütoloogilisi vee teemalisi tegelasi, nagu merilehmad, vaarao sõdalased aga ka näkid. Lugedes pärimustekste mõistsin, et teema läheb erinevaid tegelasi kajastades liiga pikaks ning otsustasin keskenduda vaid näkkidele.

Disainiprotsessi tulemusena valmib moelavadele suunatud kollektsioon “Merevahu sosinad”, mille raames valmib viis komplekti, mis on inspireeritud Eesti ja Slaavi veemütoloogiast pärinevatest tegelastest. Fookuse alla kuuluvad näkkide ning *russalkade* pärimustekstid.

Kõik lõputöös kasutatud fotod on autori fotod, kui pole mainitud teistpidi.

1. TAUSTAUURING JA VEEMÜTOLOOGIA USKUMUSED

Selles peatükis annan ülevaate sellest, mis on mütoloogia ning miks on selle teadmine ja uurimine tänapäeval tähtis. Samuti seletan lahti, mis on võrdlev mütoloogia, kuidas see toimib ning millist rolli see mängib minu moekollektsiooni taustauuringus. Lisaks annan ka ülevaate valitud disaineritest, kes on kasutanud oma kollektsiooni loomisel algeks mütoloogiat või mütoloogilisi tegelasi.

1.1. Mis on mütoloogia?

Mütoloogiat on võimalik leida igas olemas olevas kultuuris ühel või teisel moel ning seda võib pidada ühiskonna alustalaks. Vanakreeka keeles tähendab *mythos* (μῦθος) sõna või juttu, mis on välja arenenud terminiks müüt. Sõna “mütoloogia” on võimalik jagada kaheks: müüt ja sõnalõpp -loogia.¹ Sõnad või valdkonnad lõpuga “-loogia” väljendavad teadust, õpetust või kogumit.² See vihjab faktile, et müüt on lugu ning mütoloogia on kogum lugusid, mida ühendavad ühised tunnused nagu kultuur ja asukoht. Põhiline osa on kõikidel müütidel sama – see on viis seletada erinevaid kogemusi meie ümber, mille tõttu on mütoloogiliste lugude, mis on üldiselt religioosse taustaga, tegelasteks jumalad või üleloomulikud olendid. Mütoloogiliste tekstide päritolu on teadmata, kuna need on edasi kandunud suuliselt.³

Mütoloogia jaguneb erinevateks harudeks, mille tõttu on raske üldistada müütide olemust. Ameerika kirjaniku ja mütoloogi Joseph Campbell'i sõnul on võimalik mütoloogia funktsiooni jagada neljaks erinevaks kategooriaks: müstiline, kosmoloogiline, sotsioloogiline ning psühholoogiline.

Müstiline tasand viitab sügavale religioossele kogemusele ning tunde, mille eesmärgiks on luua kogejas aukartust, millegi seletamatu ning müstilise jõu ees. Campbell'i sõnul pole võimalik õpetada kogukonnale selle tasandi mõistmist, igaüks peab ise leidma need märgid, mis viitavad selle jõu olemasolule. Seda tunnetust on võimalik edasi anda, kuid mitte aru saada,

¹ Baumgartner, J., Lanczowski, G., J. B., & Fries, H. (1974). MYTH AND MYTHOLOGY. *Philippine Quarterly of Culture and Society*, 2(4) lk 195 [WWW] (29.04.2025)

² [VSL] Võõrsõnadeleksikon. (2012). [WWW] (29.04.2025)

³ Buxton, R. G. A., Bolle, K. B., Smith, J. Z. *Myth*. [WWW] (29.04.2025)

läbi kunsti ning poeesia. Kosmoloogilise tasandi eesmärgiks on luua kosmiline reaalsus, mille sees kogemused loovad seose müstilise maailmaga. See maailm eksisteerib nii kogeja enda sees, kui ka väljaspool teda. Reaalsus, mille loob kosmoloogiline tasand on pidevalt muutuv olenevast ajast ning kogukonnast. Kahe kultuurigrupi uskumused ei kattu, ega neid pole võimalik ka ühest kohast ja ajast üle viia teise. Uskumused tekivad erinevate kogemuste ning kogukonnaliste sotsiaalsete normide läbi. Mütoloogia areneb koos teadusega, mille tõttu meil ei ole võimalik võrrelda kahes erinevad aegruumis olevaid müüte. Samuti tänu teaduse arengule on paljud müstilised kogemused leidnud reaalse tõlgenduse, mille tõttu on mütoloogia areng seiskunud.⁴

Läbi sotsioloogilise tasandi annab mütoloogia kombestiku kindlale sotsiaalsele grupile. Need tavad, mis tulenevad mütoloogilistest lugudest on kõige suuremad erinevuse tunnused, mille kujundavad erinevate ühiskondade rituaalid ning tähtpäevad. Mütoloogia loob läbi sotsiaalse kombestiku moraalile väärtuse ning annab juhise käitumismustriteks.⁵

Viimaks psühholoogiline või pedagoogiline funktsioon aitab isikul toime tulla eluliste sündmustega. Selle tasandi eesmärgiks on aidata inimest läbi suurte eluliste muutuste nagu sünd, surm, täisealiseks saamine jms. Igas kultuuris esineb mütoloogilisi lugusid, mis kirjeldavad erinevaid eluetappe. Need on välja arenenud sotsiaalsetest kogukondlikest tavadest, tähistamaks järgmise etapi saabumist kogukonna kontekstis. See aitab luua ühiskondliku terviku ning suunab järgmistele väljakutsetele.⁶

1.2. Võrdlev mütoloogia

Võrdlev mütoloogia on mütoloogia uurimise metoodika, mis keskendub kahe erineva kultuuri müütide uurimisele ning sealsete sarnasuste otsimisele. 19. sajandil, tänu arheoloogia puhangule, avastati mitmeid ajaga kaduma läinud kultuuriliselt olulised materjalid, luues uue arusaama, et iidset tsivilisatsioonid on omavahel ühendatud. Hea näide sellest on lingvistika, sest sõnade tähendus ning väärtus on ajas muutuv. Uurides sõnade algvorme on näha, et Lähis-Ida ning Euroopa keeled ühtivad või sarnanevad, moodustades Indoeuroopa keelegrupi.⁷

⁴Joseph Campbell Foundation (2025). Joseph Campbell's Four Functions of Myth. [WWW] (29.04.2025)

⁵ Joseph Campbell Foundation (2025). Joseph Campbell's Four Functions of Myth. [WWW] (29.04.2025)

⁶ Joseph Campbell Foundation (2025). Joseph Campbell's Four Functions of Myth. [WWW] (29.04.2025)

⁷ Puhvel, J. (1987). Comparative mythology. United Kingdom: Johns Hopkins University Press.

Friedrich Max Müller, saksa-briti võrdleva filoloogia professor, arutab oma essees mütoloogiliste uskumuste päritolu üle. Ta toob näite kuue erineva keele abitegusõnadest, milles on näha, et sõna juured ühtivad, läbi võrdleva filoloogia (vt tabel 1). Ükski nendest sõnadest ei saa olla tuletatav algsõna ning nendes keeltes ei eksisteeri sellist keelevormi, millest oleks sõna tuletatav, mille tõttu on võimalik järeldada, et kuuel keelel on üks ühine algkeel, millest ülejäänud keeled on välja arenenud.⁸

	Italian.	Wallachian.	Rhætian.
I am :	sono	sum (sunt)	sunt
Thou art :	sei	es	eis
He is :	e	é (este)	ei
We are :	siamo	süntemu	essen
You are :	siete	süntefi	esses
They are :	sono	sünt	eân (sun)
	Spanish.	Portuguese.	French.
I am :	soy	sou	suis
Thou art :	eres	es	es
He is :	es	he	est
We are :	somos	somos	sommes
You are :	sois	sois	êtes (estes)
They are :	son	são	sont.

Tabel 1. Mülleri näide kuue erineva keele sõnade ühtimisest⁹

Sellise keelelise analüüsi alusel on võimalik erinevate keelte päritolu siduda ühise mütoloogilise taustaga. Vaadates vanu tekste on võimalik leida sarnaseid sõnu erinevate kultuuriharude vahel, mis viitavad religioossetele tekstidele ning sellega ka ühisele algpärimusele.¹⁰ Siinkohal tuleb ära märkida, et iidsete tekstide sõnad ja väljendid olid väga konkreetsete tähendustega, mis on muutunud kompleksemaks. Ajapikku on ka mütoloogilised lood muutunud mitmetahulisemaks, kuhu on lisandunud detaile, mille eemaldamine aitab mõista nende lugude alg tähendusi ja seoseid teiste kultuuridega.¹¹

Kokkuvõtvalt, võrdlev mütoloogia uurib erinevaid mütoloogilisi lugusid ning proovib leida nende omavahelise seose läbi algtekstide. Sellega on võimalik uurida kultuuride eripärasid. Algtekstid paljastavad konkreetsete tähendused ja ühendavad kultuurid ühe algkultuuri juurde, millest on teised välja arenenud. See annab aluse võrrelda mütoloogiliselt ning geograafiliselt lähedaste kultuuride tekste omavahel. Võrdleva mütoloogia printsiipide põhjal võib järeldada, et kui kultuuride vahel on alust arvata, et nende algkultuurid ja mütoloogilised lood ühtivad,

⁸Müller, F. Max. (1977). Comparative Mythology. New York : Arno Press lk22-24

⁹ Müller, F. Max. (1977). Comparative Mythology. New York : Arno Press lk22

¹⁰ Puhvel, J. (1987). Comparative mythology. United Kingdom: Johns Hopkins University Press. lk38

¹¹ Yang, Y. (2019). Quest for the Origin of Primitive Myths: Revisiting Max Müller's Comparative Mythology. [WWW] (29.04.2025)

leides fundamentaalseid sarnasusi, on kultuure võimalik omavahel võrrelda ning nende sarnasusi analüüsida.

1.3. Mütoloogia tänapäevases ühiskonnas

Müüdid on vajalikud tänapäevases ühiskonnas, kuid nende olulisus on unustatud. Bill Moyers, Ameerika ajakirjanik, tegi 1985. ja 1986. aastal Joseph Campbelliga intervjuu, kus Campbell rõhutas mütoloogia tundmise tähtsust tänapäeva ühiskonnas. Tema sõnul õpetati vanasti ülikoolis kõikidel õppekavadel lisaks nende tavapärasele ainetele ka mütoloogilisi tekste, kuid ajaga on see traditsioon kadunud ning vähesed inimesed teavad mütoloogiliste lugude tagamaad. Campbell nägi, et tollel ajal oli esiplaanil päevakohased uudised, mis ei andnud elule suuremat väärtust, kuidas elus toime tulla ning käituda, ja kajastati vaid tragöödiaid ning kuritegusid. Olukord pole muutunud aastast 1986, vaid on just süvenenud tänu tehnoloogia arengule ning internetist kiiresti kättesaadavale informatsioonile. Sotsiaalmeedia roll tänapäeval hajutab ka tähelepanu ning võtab fookuse ära tähtsatelt küsimustelt nagu seda nägi Campbell 1986. aastal tekkivat.¹²

Mütoloogiliste lugude ülesanne on tema sõnul anda elule õppetunde ning juhatada läbi erinevate katsumuste. Need aitavad mõista elulisi olukordi ning seda, kes me oleme nii füüsiliselt kui ka luua sisemise arusaama ja rahu erinevate emotsioonidega toime tulemiseks. Inimene otsib elu mõtet, kuid Campbell väidab, et elu mõte pole päris see, mida inimesed otsivad. Ta arvab, et kogemus elada elu täieväärtslikult on see, mida inimene tegelikult vajab ning tema sõnul annavad mütoloogilised lood viiteid selle elamiseks. Siinkohal rõhutab ta ka seda, et unustusse jäetud riitusi ning müüte pole võimalik tuua tänapäevasesse ühiskonda konkreetsete viidetena, vaid näeb uute müütide ja metafooride puhangut, mis sobituvad paremini hetkesesse ühiskonda ning nende normide sisse, mille on tehnoloogia areng on kaasa toonud.¹³

¹² Campbell, J. (1988). The Power of Myth. Anchor Books lk8-16

¹³Campbell, J. (1988). The Power of Myth. Anchor Books lk8-16

1.3.1 Mütoloogia tänapäeva moedisainis

Disainivaldkonnas on võimalik inspiratsiooni saada mitmetest erinevatest kohtadest. Mütoloogia on väga lai teema – tuhandete olendite ning miljonite erinevate lugudega üle maailma. Kuigi on erinevate lugude vahel võimalik luua paralleele, on nende detailid ja lugude tulemid üksteisest erinevad. Kasutades mütoloogiat inspiratsiooniallikana saab luua unikaalseid, kuid kultuuriliselt omaseid disaine, mille tõttu on mütoloogia tänapäeva moedisainis aktuaalne teema. Toon välja kolm disainerit, kes on oma inspiratsiooniks kasutanud mütoloogiat ning selle sees olevaid lugusid ja tegelasi.

Alexander McQueen, Briti disainer, lõi oma 2010. aasta kevadkollektsiooniks mütoloogiast inspireeritud kollektsiooni “Plato’s Atlantis”, mis jäi ka disaineri viimaseks.¹⁴ Kollektsoon räägib loo inimkonna evolutsioonilisest arengust peale väidetava olemasoluga müstilise Atlantise saare merepõhja vajumist. Disainidega uurib ta, kuidas inimene oleks arenenud vee all elama ning milliseid tehnoloogilisi ja ühiskondlikke muutusi on selline looduskatastroof toonud. McQueen’i kollektsiooni hõlmab 45 disaini¹⁵, mis jutustavad loo inimese evolutsioonist maa pealt mereolendiks läbi järk-järgulise silueti ning mustrite muutumise (vt joonis 1 ja 2). Mustrid peegeldavad elu maa peal ning muutuvad sujuvalt rohkem veealuseks, kujutades lõpuseid, uimesid ning soomuseid.¹⁶

¹⁴VOGUE. (2025). Alexander McQueen. [WWW] (24.05.2025)

¹⁵ Vazifdar, F. (2022). Alexander McQueen S/S 2010^[SEP]Plato’s Atlantis. [WWW] (24.05.2025)

¹⁶ V&A. (2025). ENCYCLOPEDIA OF COLLECTIONS: PLATO’S ATLANTIS. [WWW] (24.05.2025)



Joonis 1 ja 2. “Platos Atlantis” rõivakomplektid 1 ja 44. Foto: Marcio Madeira¹⁷

2022. aasta sügiskollektsioonis kasutab Iris van Herpen oma kollektsioonis “Meta Morphism” Kreeka mütoloogiast pärinevaid lugusid. Disaineri sõnul uurib ta “[...] kes me oleme väljaspool oma füüsilist keha” läbi kolme erineva mütoloogilise loo.¹⁸ Lood on pärit Kreeka poeedi Ovidi 15-st luulekogust koosneva luuletuse tekstist, mis jutustab ümber maailma ajaloo¹⁹. Arachne lugu räägib ühest kudujast, kes muudeti ämblikuks, kui ta julges jumalanna Ateena kutsuda välja gobelääni kudumise võistlusele, võrreldes end jumalatega. Disainer peegeldab lugu läbi narmaste (vt joonis 3), mis sümboliseerivad Arachne needust, ning lõime, mis on osati kootud.

20

¹⁷ Mower, S. (2009). Alexander McQueen Spring 2010 Ready-to-Wear. [WWW] (24.05.2025)

¹⁸ Couturenotebook. (2022). Fall 2022 Haute Couture: Iris van Herpen’s Ovid Myths. [WWW] (24.05.2025)

¹⁹ Britannica. (2025). Metamorphoses. [WWW] (24.05.2025)

²⁰ Couturenotebook. (2022). Fall 2022 Haute Couture: Iris van Herpen’s Ovid Myths. [WWW] (24.05.2025)



Joonis 3. Arachnest inspireeritud rõivakomplekt. Foto: Daniele Oberrauch²¹

Teise loona kasutab Iris van Herpen kollektsioonis Narcissuse lugu. Narcissus armus iseenda peegelpilti, mida disainer kujutab läbi oma mantlite, mis annavad edasi moonutatud inimnägusid (vt joonis 4). Kujutised mitmekordistuvad ning on ebaselged, mis rõhutavad Narcissuse enesearmastusest tulenevat identiteedi kaotust ning lõpuks ka surma.²²



Joonis 4. Narcissusest inspireeritud rõivakomplekt. Foto: Daniele Oberrauch²³

²¹ VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW] (24.05.2025)

²² Couturenotebook. (2022). Fall 2022 Haute Couture: Iris van Herpen's Ovid Myths. [WWW] (24.05.2025)

²³ VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW] (24.05.2025)

Viimase loona võttis disainer inspiratsiooni jumaluse Apollo armastusest Daphne vastu. See on lugu, mis jutustab ühepoolsest armastusest.²⁴ Apollo oli armunud Daphnesse, kes oli vetevaim, kuid ei saanud neiu vastust, mida ta oleks tahtnud kuulda. Jumalus jälitas teda ning Daphne oli hirmul, kuna tema soovis olla iseseisev ning ei teadnud, mida jumalus talle võib teha. Appikarjena palus ta oma isa, kes muutis neiu loorberipuuks.²⁵ Kollektiooni vältel on näha rõivaid, mis sujuvalt segavad skeleti sümboolikat loodusega (vt joonis 5), viies läbi transformatsiooni inimkehast puuks.



Joonis 5. Daphne transformatsioonist inspireeritud rõivakomplekt. Foto: Daniele Oberrauch²⁶

Valhyr on rõivabränd, mis ammutab inspiratsiooni Põhjamaade mütoloogiast ning kasutab oma disainides viikingite sümbolikaal. Eestist pärit vabaajariiete bränd kasutab oma disainides viikingitele omaseid sümboleid nagu ruunid ning põhjamaadele omaseid mustreid (vt joonis 6 ja 7). Oma veebilehel jagavad nad ka artikleid, mille peamiseks eesmärgiks on jagada informatsiooni põhjamaade kultuurist ning ajaloolisest pärandist. Selle kaudu on võimalik uurida ka ajaloolise sümboliga rõivaste tähendusi ning luua selle läbi seos tänapäevaga.

²⁴ Couturenotebook. (2022). Fall 2022 Haute Couture: Iris van Herpen's Ovid Myths. [WWW] (24.05.2025)

²⁵ Samatas, Y. (2025). The Myth of Apollo and Daphne. [WWW] (24.05.2025)

²⁶ VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW] (24.05.2025)



Joonis 6²⁷ ja 7²⁸. Valhyri naiste ning meeste rõivaste disainid inspireeritud Põhjamaade mütoloogiast

Need on näited erinevatest disaineritest ning brändidest, kes on kasutanud oma töödes mütoloogiat algallikana. Leian, et disainikontekstis hoiavad mütoloogilised lood suurt rolli, kuna need on lõputud inspiratsiooniallikad, mille käsitlemine erinevate nurkade all annab iga kord erineva tulemuse. Viimaste abil on võimalik luua väga erineva tunnetusega moedisaini, mis ühel küljel kategoriseerub artistlikuma *haute couture* i poole ning teine argipäevaseks kandmiseks mõeldud rõivaesemetena. Kuna lood on inimlikud ning õpetavad, on nendes midagi väga ära tuntavat, see loob seose inimese ja disaini vahel – ka siis kui see pole ilmselge.

²⁷ Valhyr. (2025). Folk Vegvisir Cloak. [WWW] (24.05.2025)

²⁸ Valhyr. (2025). Folk Yggdrasil Cloak. [WWW] (24.05.2025)

2. VEEVAIMUD EESTI JA SLAAVI MÜTOLOOGIA KONTEKSTIS

Selles peatükis annan ülevaate Eesti ja Slaavi veemütoloogia, mis põhineb Tartu Kirjandusmuuseumi arhiivile ning internetiallikatele. Töö kontekstist tulenevalt keskendusin näkkidele ja *russalkadele*. Peatüki lõpus toon välja mõlema kultuuri mütoloogiliste tegelaste omavahelised sarnasused. Olen valinud just Eesti ja Slaavi veemütoloogia, kuna olen ise üles kasvanud mõlemas kultuuriruumis ning leidsin, et mõlema analüüsimine oleks identiteedipõhiliselt põnev lahendus.

Eesti kirjandusmuuseumis tegin pärimustekstikaartidest pilti ning hiljem printisin välja ja lisasin tööraamatusse (raamat, kuhu kogun disainidega seotud infot, visuaale ning materjalikatsetusi), kus märkisin endale tekstis olulisemad osad ära. Mitmed tekstid kordusid oma kirjeldustes, mille tõttu valisin oma algmaterjaliks tekstid, mis andsid mulle uut informatsiooni või erineval viisil kinnitasid eelnevalt loetut. Pärimustekstide lugemisel keskendusin välimuste kirjeldustele – mind huvitas eelkõige see, kuidas rahvas ise nägi näkke ning millised kokkupuuted nendega olid. Piirkonniti nähti näkke eri viisidel, kuid põhitõed nagu sugu ning välimus kattusid erinevates Eesti kohtades. Samuti jälgisin ma seda, kuidas näkid käitusid ning uurisin lugusid sellest, mida neid nähti tegemas, kus neid kõige sagedamini leida võis ja kuidas nad inimestega käitusid.

Slaavi kultuuriruumis on näki vasteks *russalka* (vene keeles *русалка*), keda ma uurisin peamiselt Venemaa piirides. Kuna ma ei pääsenud ligi Venemaa pärimustekstikogudele, siis kasutasin internetipõhiseid tekstikogumeid, mis analüüsisid ja kirjeldasid *russalkade* olemust, millest osa allikaid viitasid ka pärimustekstidele. Olen mõlemast kultuuriruumist pärit ning oskan lugeda kirillitsas, seetõttu oli mul võimalik lugeda tekste algkeeles, et ükski mõte või sõnastus ei kaoks tõlkimise tõttu ära. Kirjutasin töö raames olevad olulised teksti osad eesti keeles ümber ning jäädvustasin tekstilõigud oma tööraamatus. Sama moodi nagu ka Eesti pärimustekstides, märkisin ära olulise informatsiooni. Edasi üritasin leida *russalkasid* kirjeldavates tekstides sarnasusi näkkidega. Pöörasin tähelepanu just *russalkade* välimuse kirjeldustele ning erinevatele käitumismustritele, mida ma saaksin disainiprotsessis kasutada kas ühisosa või vastandusena.

2.1. Eesti veemütoloogias levinud uskumused

Eesti veemütoloogia puhul uurisin näkke (ka veevaim, veehaldjas). Uurimisel käsitlesin Eesti uskumusi tervikuna ega keskendunud kindlale piirkonnale.

Näkk on veevaim, kes elab veekogu sees või selle lähistel. Kõige rohkem on tema pesitsuskohtadeks peetud jõge, kuid teda on võimalik leida ka järvedest ning koguni kaevust²⁹. Mõningates Eesti kohtades eristati veevaimu liiki tema pesitsuskoha vee sügavuse järgi: "Näkk on sügavas kohas [...] ja madalamas kohas on veehaldjas."³⁰³¹ Teda võis leida kivide peal ning nende all³², kuid teda on nähtud ka jõe ääres liiva peal magavat³³. Näkiks muutusid inimesed kes olid vee sees ära uppunud. Peamiselt meelitasid näkid inimese vee äärde ning tõmbasid ta seejärel endaga vee alla kaasa. Samuti leiti, et näkiks saavad ka need inimesed, kes omaenda käe läbi upuvad ära. On mainitud, et ka lapsed, kelle emad neid mõne põhjuse pärast olid ära uputanud, muutusid samuti näkkideks.³⁴

Näki omadused varieeruvad piirkonniti. Enim levinud uskumustes on kirjeldatud näkki, kui imekaunist noort neidu, kes on paljas või kannab valgeid³⁵ või vesihaljaid³⁶ riideid ning kammib vee ääres või kivi peal oma juukseid kuldse kammiga³⁷. Näki juuksed on pikad ning mitmes piirkonnas kirjeldatud kui heledate või koguni kuldsetena, kuid teda on nähtud ka süsimusta peaga³⁸.³⁹ Kuldse kammi asemel on teda märgatud ka kandlega, mille muusikaga meelitab ta enda juurde mehi⁴⁰. Näkk näeb välja nagu inimene⁴¹ või on inimese keha ja kala sabaga⁴², kes oskab oma kuju muuta, tihtipeale valgeks hobuseks või linnuks.

Narvas kohtas üks neiu näkki saunas. Tema ema oli öelnud, et saun on tühi ning kui tüdruk sinna läks pesi seal end üks tundmatu naine ning pesi end. Neiu üritas temaga rääkida, kuid võõras ei tahtnud väga vastata. Lõpuks lausus ta vee küsimise peale paar sõna, pani valge särgi

²⁹ ERA II 125, 451(35) < Isaku, Illuka o., Edivere k. Linnamäe t. < Jõhvi

³⁰ RRM 331, 500 (3) < Väike-Maarja khk., Äntu k. - r. Hiiumäe < Karla Prits, s. 1910 (1978)

³¹ ERA II 18, 461/2 (3) < Ha- Jaani, R. Põldmäe 1929

³² ERA II 125, 62 (105) < Jõhvi, Illuka v., Kurtina ai., Limaa t., Mart Tarum

³³ ERA II 25, 378 (17) < Ambla, Tamsalu < Haljala

³⁴ EE25135 (3) < Tarvastu, Vooru, J. Kuusk

³⁵ E 27792-93 (55). L. Lirdnak Narva

³⁶ H. III 17, 825/ 8 (13) < Ambla, Lehtse v.

³⁷ ERA I 3. 149 < KV Kuressaare gümn. < Kuressaare.

³⁸ ERA II 37, 164 (7) < Jõhvi, Järve v. Valastek. < Jõhvi, Järve v., Ontika

³⁹ ERA I 3. 149 < KV Kuressaare gümn. < Kuressaare.

⁴⁰ ERA II 177, 144/5 (9) < Jõhvi khk. Kohtla v, E. Mets 1937

⁴¹ ERA II 38, 652/3 (18) Ä Vaimvara, Peetriv., R. Põldmäe 1931

⁴² ERA II 43, 39 (3) < KV Jõhvi, Voka v., Toila algk.

selga ning läks uksest välja. Neiu aga järgnes talle ning ust lahti tehes märkas, et kedagi pole väljas, vaid üks valge lind lendab ära.⁴³

Samuti on näkki nähtud valge või hallika hobusena, kes üritab endaga lapsi kaasa meelitada.⁴⁴ Näkk on võimeline ka kalaks muutuma, kuid teda on teistest kaladest võimalik eristada tõmbi saba kaudu. Kui seda kala püüda, siis ei saa enne rahu, kui kala tagasi vette viiakse. Väike-Maarjas püüdis üks mees kalu ning ainsa kalana oli ta päeval püüdnud tõmbi sabaga kala, kuid öösel ei saanud ta und, kuna kuulis pidevalt kedagi ütlemas, et too viiks kala tagasi vette. Peale vette viimist saab kalamees lõpuks rahu.⁴⁵

Näki häält on kirjeldatud mitmel erineval viisil. Paljud on öelnud, et tal on ilus hääl, millega ta meelitab kergeusklike mehi lähemale, et neid vee alla tirida. Teisalt on kirjeldatud tema häält, kui koleda ja kriiskavana.⁴⁶ Näki vees olekut oli võimalik teada läbi vee värvuse: “Kui ta jões on, siis on jõe vesi sinine.”⁴⁷ Samuti on tema vees olekut kirjeldatud kui peegeldust, mis vee seest vastu vaatab, vihjates justkui inimese enda peegelpildile.⁴⁸

2.2. Slaavi veemütoloogias levinud uskumused

Slaavi veemütoloogia uurimisel käsitlesin peamiselt Venemaa piirides, kuid ka üleüldisemaid Slaavi mütoloogias esinevaid, olendeid, spetsiifiliselt *russalkasid*. Soovisin luua uskumusest üldpilti ning selle tõttu ei keskendunud ma kindlale piirkonnale.

Russalka on vetevaim, kes elab vee all, kuid teda on võimalik näha jõgede ja järvede ääres kivi peal istumas. Need olendid olid mitmepaiksed, kuna nemad ei jäänud ainult kallastele istuma, neile meeldib käia metsades ning kiikuda puuokstel. Metsas nad tantsisid ja laulsid, kuid nendega tuli olla ettevaatlik, kuna *russalkat* nähti tihtipeale kohtades, kus toimub surm, seetõttu nad olid halvad ended. Nende elukohad olid suured ning uhked kristallpaleed, mis olid kaunistatud mitmesuguste pärlite, vääriskivide ning korallidega. *Russalkadeks* muutusid

⁴³ E 27792-93 (55), L. Lirdnak Narva

⁴⁴ E 55433 (1) < Tartu, Tallinna. A. Santluk (1925)

⁴⁵ H III 17, 223/4 (47) < V-Maarja, V. Rosenstraud

⁴⁶ H. III 17, 825/8 (13) < Ambla, Lehtse v.

⁴⁷ Ariste 7, 70/ i (75) < Kihnu (1933)

⁴⁸ ERA II 122, 258 (27) < Paidel. < Paidekhk. Mäo v., Leinapalu k., H. Neumann.

uppunud tüdrukud ja tüdrukud, kes polnud ristitud või sündisid surnutena⁴⁹. Samuti muutusid sures *russalkadeks* naised, kes olid vallalised, kuid see ei kehtinud leskedele.⁵⁰

Russalkad olid üldjuhul kaunid naised, kuid võisid olla ka vanemad naisterahvad, kes olid paljad või kandsid valgeid riideid. Nende juuksed olid rohelised, kuid on nähtud ka mustade, sassis ning hoolitsemata juustega, mis olid alati märjad. Veekogude juures oli neid näha kammimas oma juukseid kuldse või kalaluust kammiga, kust iga tõmbega voolas välja vett, mis tundus lõputu. Oma juustest voolava veega said *russalkad* põhjustada üleujutusi, kuid kui nende juuksed peaksid ära kuivama, surevad nad⁵¹.⁵²

Russalkad olid olendid, kes olid pool inimese ja pool kala kujul ning nad suutsid muuta end ka loomadeks. Peamiselt muutusid nad loomadeks, kelle pesitsuskoht on vesi, enim arvati *russalkat* muutumaks luigeks.⁵³ Nende nahk oli kahvatu ning nende silmad olid udused, vees nad justkui helenasid.⁵⁴ *Russalkasid* võis kohata nii keskpäeval kui ka keskööl, kuid nende lemmikuks ajaks oli siiski kuuvalge, mil nad tantsisid ning peesitasid.⁵⁵

Russalkad olid siiski kurjad vaimud, kes meelitasid mehi enda juurde ning seejärel kõditasid neid surnuks. Neile meeldis meelitada ka lapsi ning neid endaga kaasa tirida, eriliselt vihkasid nad teisi naisi nende elujõulisuse pärast. *Russalkadel* oli kaunis lauluhääl, millega nad meelitasid enda juurde saaki, kuid nende karjed ja hüüded olid valusad ning kõrvulukustavad.⁵⁶

⁴⁹ Дали, Н. (2008). Образ русалки в русском фольклоре. [WWW] (10.03.2025)

⁵⁰ Прекрасное Далёко. (2021). Русалка - самый пронзительный и противоречивый образ славянской мифологии. Образ Русалки в русском искусстве [WWW] (09.03.2025)

⁵¹ Прекрасное Далёко. (2021). Русалка - самый пронзительный и противоречивый образ славянской мифологии. Образ Русалки в русском искусстве [WWW] (09.03.2025)

⁵² Rusalia. (2025). Русалки в русском фольклоре. [WWW] (10.03.2025)

⁵³ Дали, Н. (2008). Образ русалки в русском фольклоре. [WWW] (10.03.2025)

⁵⁴ Rusalia. (2025). Русалки в русском фольклоре. [WWW] (10.03.2025)

⁵⁵ Прекрасное Далёко. (2021). Русалка - самый пронзительный и противоречивый образ славянской мифологии. Образ Русалки в русском искусстве [WWW] (09.03.2025)

⁵⁶ Rusalia. (2025). Русалки в русском фольклоре. [WWW] (10.03.2025)

2.3. Mõlemas kultuuris kattuvad ning eristuvad uskumused

Uurides näkke ja *russalkasid* on võimalik näha, et kultuuride vahel on mitmeid erinevusi ja ka fundamentaalseid sarnasusi. Juurdudes tagasi võrdleva mütoloogia juurde, on võimalik seletada nende sarnasusi läbi ühise algkeele ning geograafilise asukoha.

Suurim sarnasus mütoloogiliste tegelaste vahel seisneb nende põhimõttes – mõlemad on veevaimud, kes meelitavad kergeuslikke enda poole oma iluga ning seejärel tapavad oma ohvrid erinevatel viisidel. Üldjuhul tõmbavad mõlemad, nii näkid kui ka *russalkad*, oma ohvrid vee alla ning uputavad nad ära, kuid *russalkad* võivad ka inimest surnuks kõditada enne, kui nad neid vee alla, oma kindlusesse veavad. Näkkide tekkelugu on vähem detailsem, kui *russalkade* oma. Uppudes muutuvad inimesed näkkideks, kas see on enda käe läbi, kellegi teise või koguni näkkide endi käe läbi, kuid *russalkadel* on palju religioossemad muutumispõhjused. Ka slaavi kultuuriruumis muutuvad inimesed *russalkadeks*, kui neid on uputatud või vette tõmmatud, kuid nendeks muutuvad ka surnult sündinud lapsed, vallalised ning ristimata tüdrukud. Siinkohal tuleb rõhutada, et nii näkkideks kui ka *russalkadeks* muutusid naised, kuigi nende ohvriteks olid tihtipeale siiski mehed. *Russalkade* religioosne taust võib olla mõjutatud slaavi kultuuride Vene Õigeusu suurest rollist ühiskonnas.

Iseloomult olid mõlemad kurjad vaimud, kes meelitasid oma ohvreid ilusa lauluhäälega. See oli meloodiline ning kostus kesköö pimedas valguses eriliselt kaugele. Peamiselt tegutsesid nad öösiti, mil inimsilma võimetust pimedas selgelt näha hajutas nende ratsionaalset mõtlemist. Kuigi nende lauluhääl oli kaunis, siis peeti nende nuttu või hala kõrvulukustavaks ning koguni valusaks. Seda oli võimalik kaugelt ära tunda ning sellest hoiduda. Nende pesitsuspaigaks peeti vett (jõe, järve, oja jms.), kuid näkkide puhul pole toodud välja nende elukohta, on vaid mainitud, et nad elasid kivide all. *Russalkade* puhul on aga välja toodud, et nad olid kahepaiksed. Nende peamiseks elukohaks oli siiski vesi, kuid neid võis kohata ka pimedal ajal metsas.

Kõige rohkem eristusid kahe kultuuriruumi tegelased oma välimuses. Näkid olid olendid, kes meenutasid oma välimuselt naisi, nad olid alati noored ning ilusad, üldjuhul paljad, kuid neid võis leida ka valget kandmas. Neil olid kuldsed pikad juuksed ning vahel nähti neid ka kala sabaga. *Russalkad*, kuigi presenteerides end samuti naisena, ei olnud kõik alati kaunid noored naised, nende vanuseline välimus võis varieeruda. Oma pikki rohelist juukseid kammisid nad kuldse kammida, mida tegid ka Eestist pärit näkid. Tihtipeale olid nad paljad, kuid neid võis

samuti leida valget kandmas. Russalkade välimus üldpildis oli õõvastavam, kui näkkide oma. Neil olid kahvatu nahk ning udused, surnu silmad. Lähemale saabudes kaob nende ilu illusioon ning nähtavale ilmub nende tegelik pale. Näkke lähedalt nähes, ei olnud neid võimalik eristada tavalisest inimesest, kuna ta suutis end moondada ideaalseks inimese koopiaks. Nii näkid, kui ka *russalkad*, suutsid oma kuju muuta looma omaks. Näkke ja *russalkasid* võis enim leida kala kujul, mille tõttu oli oht, et kalurid võisid neid kinni püüda. Nad suutsid end moondada ka teisteks erinevateks loomadeks, kes olid valged.

Kuigi näkkide ja *russalkade* vahel on mitmeid erinevusi, siis jäävad need rohkem detailidesse. Suurimad veevaimu tunnused on neil ühised, mis tõendab nende ajaloolist seost. Võrdleva mütoloogia alusel võib arvata, et kultuurid on välja arenenud ühest ja samast tekkeloost ning algkultuurist või on kultuurid üksteise lugudest laenanud erinevaid aspekte.

3.KOLLEKTSIOONI LOOMEPROTSESS

Peatükis annan ülevaate oma disainiprotsessist ning tekstist disainini metoodika välja töötamisest. Selgitan etapipõhist protsessi ning tutvustan taaskasutatud materjalide kogumise põhimõtteid. Viimaks seletan lahti ka iga komplekti seost mütoloogiliste lugudega.

3.1. Taustauuring

Mõlema kultuuri mütoloogiliste tekstide analüüsimise järel tegin endale kahe kultuuriruumi sarnasuste tabeli (vt tabel 2), kus tõin välja kõige olulisema informatsiooni, mida plaanisin kasutada rõivaste disainimise protsessis. Samuti lõin samas stiilis eripärasuste tabeli (vt tabel 3). Kategoriseerisin need kahte lahtrisse- Eesti ja Slaavi pool. Tabelit valmistades jälgisin, et kajastatavad olemused oleksid võrdväärsed – näiteks kui kirjeldasin näkkide juukseid või pesitsuspaika, siis pidin kindlasti kõrval lahtrisse kirjutama, mis on *russalkade* puhul samaväärne info.

Sarnasused			
Eesti: Näkk		Slaavi: <i>Russalka</i>	
Naisterahvas/ inimese moodi	alati noor	Naisterahvas/ inimese moodi	vanus varieerub (rohkem noori)
elab sügavates kohtades	kivide all ja peal	elab vee ääres	- kristallpalee - korall, kuld, pärilist kaunistused
muudab vormi	-tõmpsabaga kala -hobune	muudab vormi	-kala -luik
üldjuhul paljas	vahel kannab valget	üldjuhul paljas	-vahel kannab valget -kahvatu "läbipaistev nahk"
pool keha inimest pool kala		pool keha inimest pool kala	
pikad juuksed	-Kuldsed -mustad	pikad juuksed/ maani	-rohelised -harva mustad -sassis ja hoolitsemata -alati märjad
uppunud inimene	- emad, kes uputanud oma lapsi - teised näkid uputanud - - lapsed keda meelitatakse ujuma	uppunud/ surma saanud inimene	-uppunud tüdrukud -ristimata tüdrukud -abiellumata tüdrukud - surnult sündinud lapsed
näkk on vees, siis on vait, veest väljas kisendab	-meloodiline lauluhääl -kriiskav hala	näki hääl	- meloodiline lauluhääl - kriiskav hala
kurjad vaimud		kurjad vaimud	
kammivad juukseid	kuldne kamm	kammivad juukseid	- kuldne kamm -luust kamm - kammides voolab vett juustes (võib tekitada üleujutusi)

Tabel 2. Eesti ja Slaavi veemütoloogia tekstide põhine sarnasuste tabel

Eripärased detailid	
Eesti: Näkk	Slaavi: <i>Russalka</i>
"Näkk on see mis veest vastu vaatab"	"klaasist särk"
Kui näkk on vees siis on vesi sinine	"helendab läbi vee"
	käib metsas ringi jooksmas-pole ainult vees
	silmad on udused/hägused

Tabel 3. Eesti ja Slaavi veemütoloogia tekstide põhine eripärasuste tabel

Inspiratsiooni kogumine toimus kolmes etapis. Kõigepealt uurisin ma mütoloogilisi tekste ning tegin nende kohta märkmeid. Seejärel tegin valiku, millist informatsiooni hakkan koguma, et mõlema kultuuri info oleks võrdväärne. Omadused, millele pöörasin ma erilist tähelepanu oli juuksed, nende pikkused ning värvused, kuna see erines suuresti näkkide ja russalkade vahel. Samuti jälgisin nende riietumist, mida neid seljas nähti kandmas, mis värvi või kuju see omas. Lisaks vaatasin mütoloogiliste tegelaste üldvälimuses välja toodud pisidetaile nagu silmad või nahatoon.

3.2. Disainide välja töötamine tegelaste visuaalide kaudu

Alustasin disainide välja töötamisega jagades kavandamise kolmeks erinevaks osaks: tekstuur, värv ja vorm. Kasutasin töö paremaks sujumiseks eelnevalt koostatud taustauuringu tabelit, milles tõin välja nii näkkide ning *russalkade* sarnasused kui ka eripärad.

3.2.1. Tekstuurid

Kõigepealt otsustasin ma tegeleda tekstuuride teemaga ning otsisin inspiratsioonipilte, mis vastaksid mütoloogiliste lugude kirjeldustele. Otsustasin kõigepealt teha neli erinevat tekstuuri otsingut, kaks *russalkade* ning kaks näkkide kirjelduste põhjal. Leidsin, et mida erinevamalt ma lähenen tekstuurikaartidele (vt joonis 8-11), seda mitmekesisemad on ka minu disainlahendused.

Russalkade (vt joonis 8-9) puhul oli minu jaoks tähtis välja tuua sisse räsitud või katkiseid kangaid, kuna tekstides kirjeldati neid ning nende juukseid kui kasimata ning sassis. Katkine kangas tekitab samuti visuaalse korrapäratuse ning eelaimduse räsitusele. Kasutasin oma

inspiratsioonimaterjalis ka palju helkivaid materjale, millele on lisatud kas pärleid ja klaaskuulikesi või materjali enda olemus on helkiv. *Russalkad* elavad väidetavalt kristallpaleedes, mis on kaetud tuhandete vääriskivide ning pärlitega. Eluruumid on neil kaunistatud korallide ning kullaga, mille tõttu pidasin vajalikuks ka tuua välja kullalehe tekstuuri.

Üldjuhul ei keskendunud ma tekstuuriga töötamisel värvidele. Merevahtu ning tilkuvat vett, mis *russalkade* juuste kammimisel välja tuleb, sümboliseerivad läikivad kangad ning erinevate suurustega volangid. Tihedalt paigutatud pärligrupid mõjuvad vee sillerdamisena. Pidasin oluliseks välja tuua ka udu või klaasile tekkinud kondentsi ning seda mitte tekstuuri vaid visuaalse väljundi eesmärgil. *Russalkade* silmi kirjeldati, kui uduste ja hägustena ning nende üldolemus oli kahvatu ning nende nahka kirjeldati peaaegu läbipaistvatena.

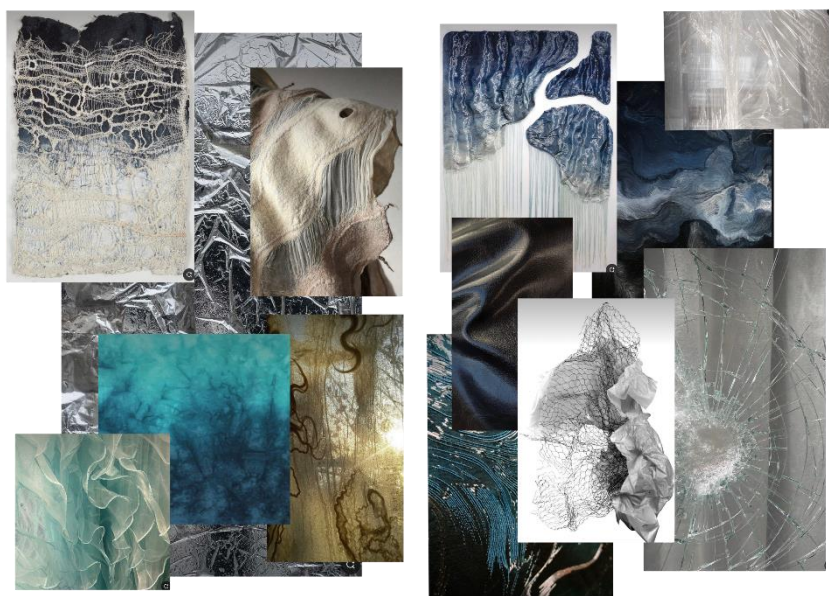
Näkkide puhul oli mulle oluline leida erineva tekstuuriga kangaste viiteid, mis olid mingil viisil moonutatud. Lisasin inspiratsioonipiltideks poolvanutatud, üle tikitud ning reljeefse koega materjale. Näkke on mõnes Eesti piirkonnas kirjeldatud, kui vetevaime, kelle pool keha on kala ning pool keha on inimest. Otsustasin hoiduda töö esimeses pooles soomuste visuaalist, et katsetada erinevate tekstuuridega. Mulle pakkus kõige rohkem huvi tikitud tekstuur, kuna see mõjub kaugelt ebakorrapärasena ning lähedalt selgena. Samamoodi mõjuvad ka soomused – kaugelt vaadates tekib kalast üldpilt ning lähedalt on võimalik näha tuhandeid soomuseid.

Näkkide puhul ei olnud väga palju elukohaga seonduvat kirjeldatud, vaid see, et nad pesitsevad veekogudes ning kivide ja randade lähedal, mille tõttu lisasin ka näkkide juurde erinevaid volange, mis jäljendavad vee liikuvust. Kuna näkke kirjeldati kui paljaste naistena, siis otsustasin leida läbipaistvaid materjale, mille hulgas oli ka purunenud klaas. Ühes kirjelduses seisis nii: “Näkk on nägu, mis veest vasta paistab”⁵⁷, vihjates justkui peegeldusele, mis selgitab ka purunenud klaasi ning fooliumi kasutust tekstuurikaardi tegemisel.

⁵⁷ H. Neumann. ERA II 122,258 (2/7) < Paide khk, Mäo v., Leinapalu k.



Joonis 8-9. *Russalkadest* inspireeritud tekstuurikaardid



Joonis 10-11. *Näkkidest* inspireeritud tekstuurikaardid

3.2.2. Värvikaardid

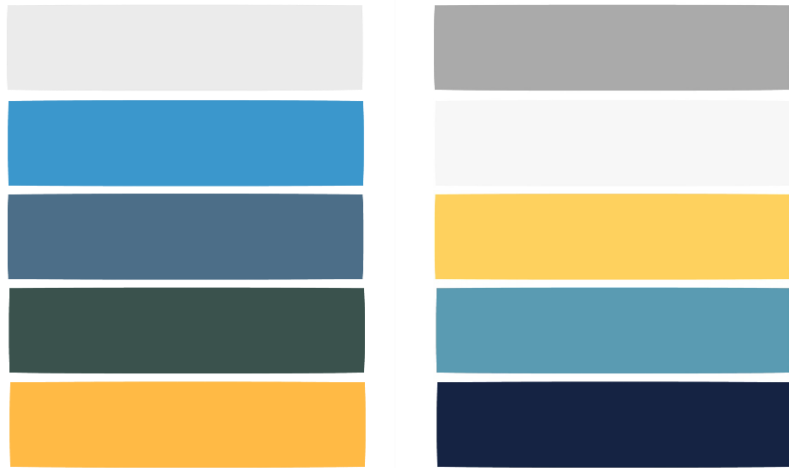
Teises etapis otsustasin tegeleda värvidega, kuna disainiprotsessi algusest peale mõjutasid värvid mitmeid mu tekstuuriga seonduvaid otsuseid. Värvivalikud tulid minu kollektsiooni mütoloogilistes lugudes kirjeldatud värvidest. Järgnevalt kirjeldangi taustauuringu põhjal valikuid lähemalt.

Näkkide puhul (vt joonis 12-13) leidsin, et toon välja tumedamad ja tuhmimad toonid, et tõlgendada vee sügavust. Sinise valik tulenes Kihnu pärimustekstist, milles oli kirjas järgnev: “Kui ta jões oln, siis oln jõe vesi sinine”⁵⁸. Lisasin ka rohekama alatooniga värve, et anda edasi vees olev roheline. Tuhmid ning hallid toonid annavad edasi veeäärse kivise ala ning on tõlgendus ütlusest “vesihall”.

Näkke kirjeldati paljastena või valges riietuses olevate neidudena. Palju oli ka viiteid näkkide kuju muutmisest kas valgeks hobuseks või linnuks, mille tõttu lisasin ka valge tooni. Näkkide peamiseks tegevuseks oli oma juuste kammimine, mida nad tegid kuldse kammiga. Kuldsed võisid olla ka nende kandlel, mida nad hilisõhtuti mängisid. Kulla sümboliseerimiseks tõin välja nii külma kui ka sooja kollase tooni, kuna leidsin, et ainult kuldse valik piiraks mind.

Russalkadest inspireeritud värvikaart (vt joonis 14-15) erines mõneti näkkide omast. Sinakad toonid tõin välja, et peegeldada nende pesitsuspaika, milleks on veeääred ning sügavikud. Ka *russalkad* kasutavad kullast kamme oma juuste harjamiseks, mille tõttu lisasin kollaka tooni. *Russalkade* puhul polnud kuldset nii mitmekordselt välja toodud, mille tõttu jätsin värvi kasutuse minimaalseks. *Russalkad* pole vaid veevaimud, neile meeldib ringi liikuda ka metsades ning kõlmutada jalgu puuokste peal. Nende juuksed on erinevat tooni rohelised. Roheluse mitmekesisuse tõin välja erinevate roheliste heletumedustega. Tekstides, mis *russalkasid* kirjeldasid, toonitati mitmeid kordi rohelist värvi ning tema seost metsaga, mille tõttu on sinist värvi esindatud vähem.

⁵⁸ Ariste 7, 70/i (75) < Kihnu (1933)



Joonis 12-13. Näkkidest inspireeritud värvikaardid



Joonis 14-15. *Russalkadest* inspireeritud värvikaart

3.2.3. Vormid

Edasi liikusin kavandamise etapi viimase osa juurde, milleks on vormide disain. Selle esimeseks etapiks oli erinevate valgete paberite peale mustrite ja kujundite tegemine musta värviga (vt joonis 14-15). Kasutasin nii pintsleid, anumaid kui ka teisi reljeefseid materjale,

nagu kahvel, spaatel ja võrk. Peale kuivamist digitaliseerisin joonised ning kaotasin ära tausta, et kujundeid oleks võimalik omavahel lihtsamini kombineerida. Disainide välja töötamisel pidasin silmas just üldpilti ning erinevaid vorme (vt joonis 16-17). Ma ei otsinud kindlaid ära tuntavaid ning selgesti mõistetavaid ideid – minu jaoks oli tähtis, et nii näkkide kui ka *russalkade* kirjeldused oleksid esindatud. Osad katsetused ei olnud rõivaste moodi ning pigem oligi tähtis muster ise ning üldpilt, millest oleks võimalik teha edasiarendusi. Esialgselt lõin neli erinevat disaini, milles oli esindatud väga kindlad lood ning käsitlesin näkke ja *russalkasid* eraldi. Võtsin iga disaini kohta vaid ühe loo, et teha esimesed disaini katsetused. Neljale selgele vormi disainile lisandus hiljem veel juurde 25 disaini, milles hakkasin juba erinevaid lugusid ning kahte kultuuri segama, luues mõlema kultuuri sümbioosi.



Joonis 14-15. Mustrite tegemine valgele paberile erinevate töövahenditega

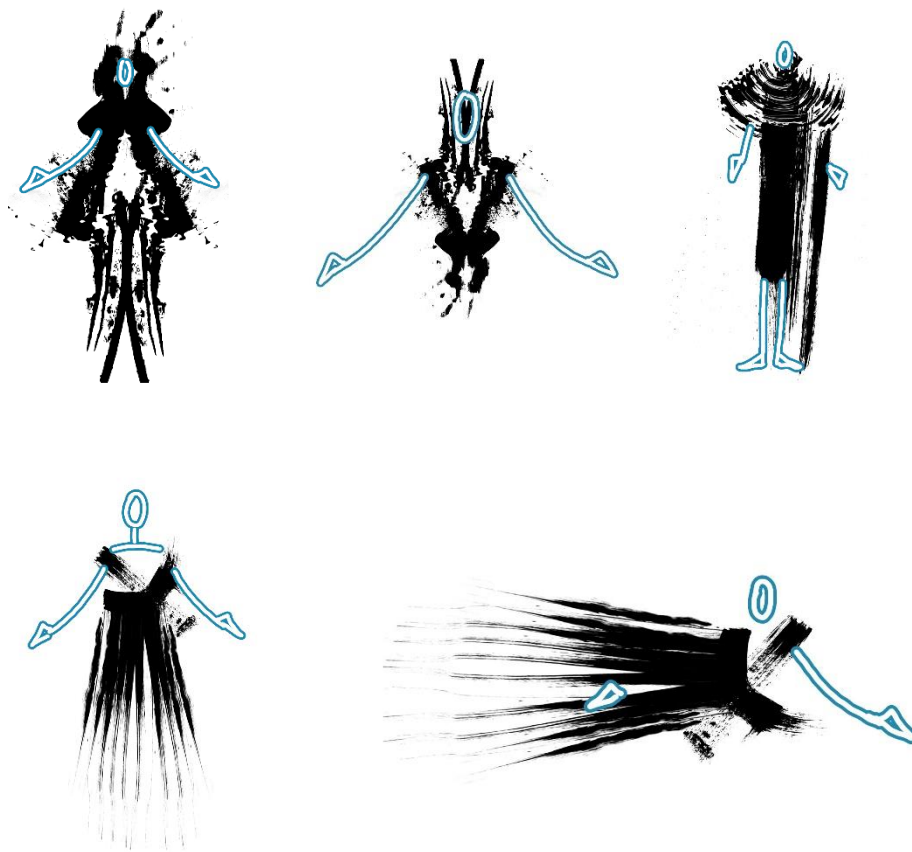


Joonis 16-17. Vormikatsetused inspireeritud Eesti ja Slaavi veemütoloogiast

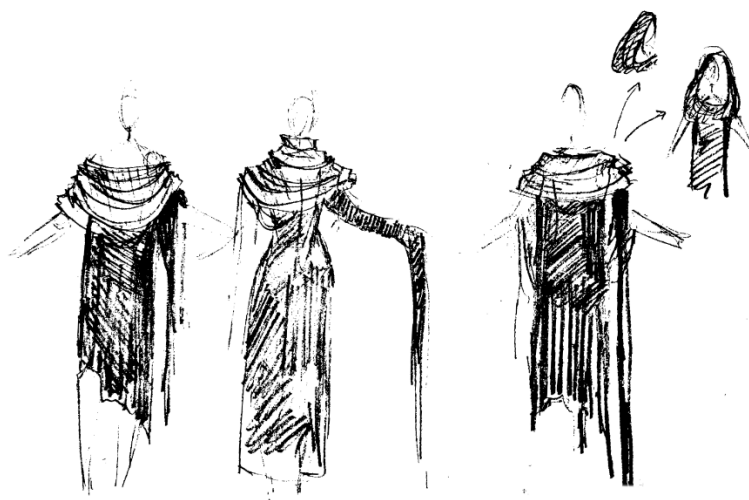
Vormikatssetuste järel seadsin kõik disainid ritta ning hakkasin vorme elimineerima. Minu jaoks oli tähtis, et disainid oleksid huvitava vormiga ning erineksid üksteisest. Vaatasin nüüd disaine juba kui lõpptulemust ette kujutades ning milliste vormide kooslus kõige paremini omavahel sobituks. Valisin välja kaheksa siluetti, millest neli olid omavahel sarnased, lootes neid omavahel kombineerida viisil, mille tulemiks oleks lõplikult viis erinevat disaini.

3.2.4. Disainide edasiarendused

Disainide edasi arendamise faasis hakkasin esialgselt katsetama proportsioonidega – kus on pea ning millistest kohtades tulevad jäsemed, kas tegu on seeliku või pükstega (vt joonis 18-22). Seejärel liikusin disaine välja joonistama. Joonised polnud konkreetsed vaid üldistavad, mis annaksid mulle mänguruumi edasiarendustega. Jätsin välja algfaasis värvi, kuna leidsin, et disainide välja töötamine läheb lihtsamalt, kui tegelen iga aspektiga eraldi. Lõin iga vormi kohta mitu disaini, et leida põnevaid lahendusi. Lisasin disainid tööraamatusse koos proportsioonide katsetustega, millest tuletasin disainid. Juurde tegin korrastatud joonised (vt joonis 23), milles pöörasin tähelepanu disainide detailidele ning kirjutasin üles ka stilistikaga seotud märkmed.

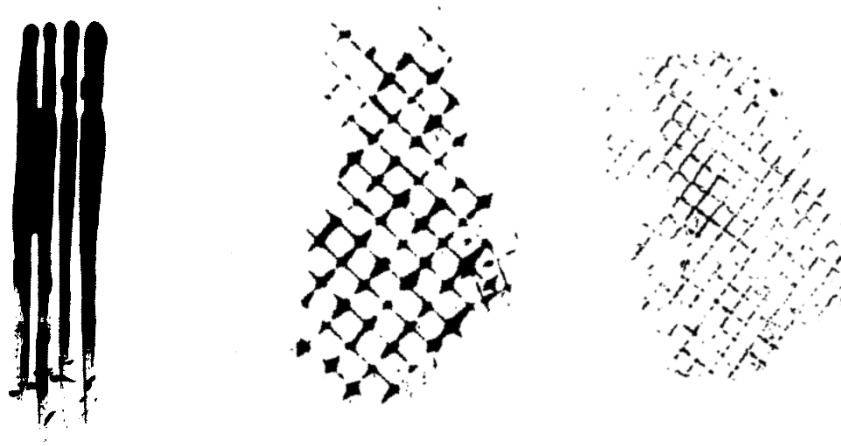


Joonis 19-22. Välja valitud vormikatsed disainide edasi arendamiseks



Joonis 23. Näide vormikatsuste edasiarenduse korrastatud joonisest

Digitaliseerisin kavandid ning lõin korrektsed moejoonised koos mustrite paigutusega. Mustrid (vt joonis 24-26) tuletasin musta värviga tehtud kujundite failidest, mille puhastasin ära ja sättisin moejooniste peale. Mustrite valikut tehes kasutasin peamiselt kujundeid, mis olid kajastatud vormide väljaarenduse algfaasis.



Joonis 24-26. Siiditrükiraami jaoks ette valmistatud mustrifailid

Paralleelselt jälgisin ka enda tehtud tabelit, milles olid Eesti ja Slaavi mütoloogiliste lugude märksõnad kajastatud. Lugudes on korduvalt mainitud, et näkid suudavad muuta enda kuju ning kõige tihedam muundumisvorm oli tõmbi sabaga kala, mille tõttu otsustasin kasutada võrkjat mustrit, kuna see jäljendab kalasoomuste iseloomu. Otsustasin kasutada nii tihedat kui ka hõredat mustrit, kuna leidsin, et sujuv üleminek peegeldab näkkide ja *russalkade* pool inimese pool kala oleku olemust.

3.3. Taaskasuutatud materjali kogumine ning ostmise printsiibid

Oma disainide teostamisel kasutasin taaskasutatud materjale (vt joonis 27), mille kogusin taaskasutuspoodidest. Peamised poed, mida ma külastasin olid Uuskasutuskeskus, Sõbralt Sõbrale ning Samaaria, kuna sealsetes poodides on müügil rohkem kangaid ning sisustustekstiile kui teistes teise ringi poodides, mis on suunatud rohkem rõivastele. Taaskasutuspoodides oli üldiselt vähe kangaid, enamus sealsetest materjalidest olid kas määrdunud või liiga väikesed tükid, millest ei saa terve komplekti tükke välja lõigata.



Joonis 27. Taaskasutuspoodide külastustest leitud kangad

Otsisin kangaid, mis on tugevad ning mitmekesised oma tekstuuri või materjali poolest. Kuigi loodusliku koostisega materjalide leidmine polnud minu fookuses, hoidsin neil siiski silma peal – kahjuks oli taaskasutuspoodides selliseid kangaid vähe või olid need ebasobivates mõõtudes. Enim leidsin kangaid, mis sobiksid mu projektiga kokku, kardinate osakonnast. Kardinad olid piisavalt pikad ning laiad, et mul oleks võimalik sealt välja lõigata mitu lõikeos ja ei peaks piirduma kindla mõõtkavaga. Kuna kardinate valikutes oli saadaval rohkem läbipaistvaid ning õrnu kangaid, mis olid sünteetilisest materjalist, siis võtsin kasutusele ka laudlinad, et luua tugevamat struktuuri. Üksikute eksemplaridena leidsin ka kangad, mis olid piisavalt suured ning looduslikust materjalist.

Materjale valides pöörasin tähelepanu lisaks materjalide koostisele ning mõõtmetele ka nende tekstuuridele. Otsisin kangaid, mille tekstuurid sarnaneksid varasemalt valminud tekstuurikaartidel olevate inspiratsioonipiltidega. Jälgisin, et tekstuursete kangaste hulgas oleks reljeefseid materjale, mis tooks rohkem välja kanga iseloomu läbi värvimise ning trükkimise. Kardinate seast leidsin ka võrkja struktuuriga kangaid, mis imiteeriksid justkui kalavõrku.

Materjalide otsingul jälgisin nende värvusi ning värvitavust. Värvipoolt hoidsin kinni esialgsetest värvikaartidest, otsides peamiselt sinakaid ning rohekaid kangaid. Taaskasutuspoodides oli minu kollektsiooni värvivalikuga kangaid äärmiselt vähe ning selle tõttu kogusin palju valgeid ja hallikaid kangaid, mida oleks hiljem võimalik üle värvida ja trükkida õigetes toonides. Enne kangastega tööle asumist tegin ka nende värvitavuse katse (vt joonis 28).



Joonis 28. Taaskasutatud kangaste värvitavuse katsed

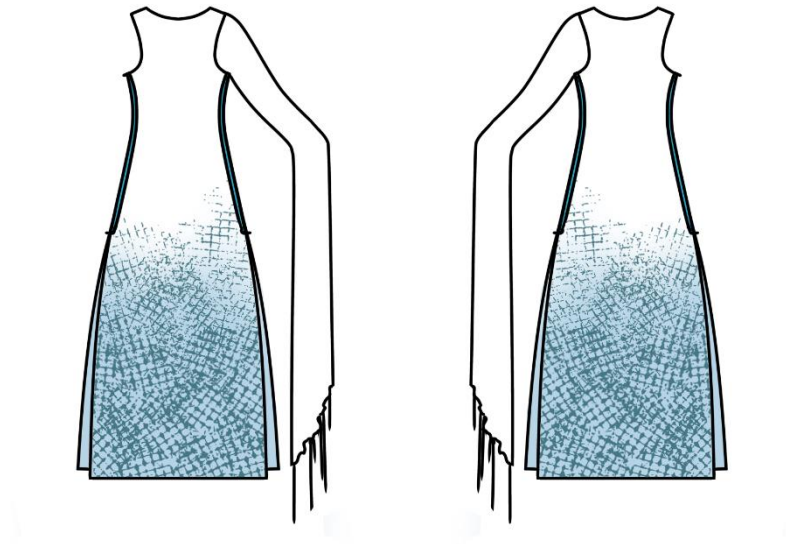
3.4. Kolleksioonis olevate komplektide valmistamine

Juba lõputöö teema valimise alguses otsustasin, et soovin mängida erinevate kangaste tekstuuridega ning nende moonutamisega. Minu peamiseks töövõteteks olid siiditrükiga kangastele loodud mustrid ning käsitsi õmmeldud kangamoonutusvõtted. Tikkisin peale ka erinevaid veemütoloogiaga seotud sümboolikaid ning detaile, toetudes lugude kirjeldustele mitte ainult näkkide välimusest, vaid ka nende olemusest ning pesitsuspaikadest. Komplektid on kirjeldatud moelavale minemise järjekorras.

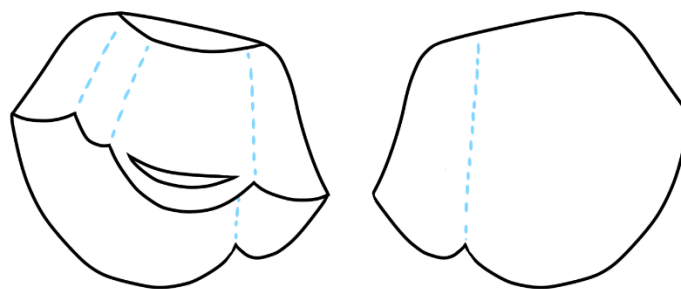
3.4.1 Rõivakomplekt 1

Esimene komplekt (vt joonis 29) rõhutab veevaimu naiselikkust. Nii Eesti kui ka Slaavi mütoloogias on vastava kultuuri veevaimu kujutatud ilusa kauni naisena. Minu eesmärgiks oli tuua välja naiselik keha ning luua paljastatud mulje läbi sügavate lõhikute. Kangas voolab sujuvalt üle sinisest valgeks, mis rõhutab veevaimude kahepaiksust. Mõlema kultuuri veevaimu on võimalik näha tema argipäevasest pesitsuskohast väljas pool inimesi ning lapsi vette meelitamas. Kleidil on võrkjas muster, mis matkib kalasoomuste mustrit. Mustrikordused on korrapäratud, mis annavad vihje olendi ebainimlikkusele. Sama rõhutab ka üksik pikk

varrukas, mis on inimese käeproportsioone jälgides liiga pikk. Peale pandud sall (vt joonis 30) katab rindkere, kattes osa olendi välimusest – see on katse katta ebainimlikkust ning luua illusioon.



Joonis 29. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud rõivakomplekti moejoonis



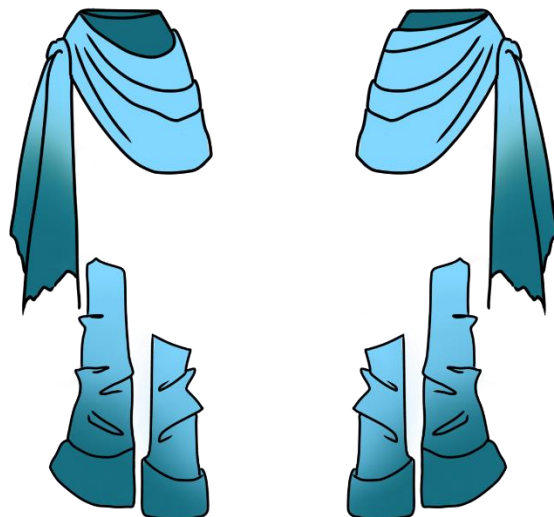
Joonis 30. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud õlasalli moejoonis

3.4.2. Rõivakomplekt 2

Selle komplektiga soovisin mängida peegelpildi ja sümmeetriaga. Jakk on mõlemalt poolt samasuguse välimusega, mis vihjab vesisele peegelpildile. Jaki kereosa on vööni ning seejärel muutub avatuks laiaks mantliks (vt joonis 31), mille alt on näha helesinist seelikut, mille ots läheb sujuvalt üle tumedamaks siniseks. Mantli liikuvus vihjab transformatsioonile, kuna veevaimud oskavad vahetada kuju. Mantel sümboliseerib näki loomalikku kuju, milles varrukad kujutavad kala uime. Alumist osa ümbritseb võrkjas kangas, mis ühelt küljelt vihjab kalavõrgule ning näki kala vormile, kuid teisalt sümboliseerib vee läbipaistvust. Jaki all (vt joonis 31) on näha aga veevaimu inimlikku osa, mida mantel liikudes võib varjata. Jalakatted loovad komplektis mitmekesisust ning rõhutavad jalgu, eristades veevaimu kala transformatsiooni.



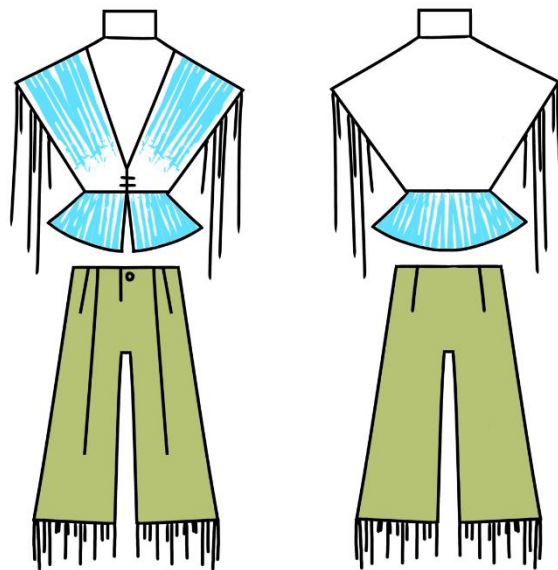
Joonis 31. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud teise rõivakomplekti jakk



Joonis 32. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud trise rõivakomplekti seelik ja jalakatted

3.4.3. Rõivakomplekt 3

Mütoloogiliste lugude lugemisel tegin enda jaoks kindlaks, et soovin kollektsiooni lisada ühe meeste komplekti (vt joonis 33). Mehed olid näkkide ja *russalkade* peamised ohvrid – neid meelitati ilu ja kauni laulu häälega vee äärde ning seejärel tõmmati vette. Ülemise osa avar rinnapiirkond sümboliseerib mehe haavatavust ning hajutatud meelt öises metsas. Mustriga jäljendan ma veevaimude küünte jälgi, mis on jäänud kerele peale lahti rabelemise katset. Mustri värviks valisin sinise, et peegeldada pükste rohelist, mis sümboliseerib maa peal olekut. Roheline on mets ja maa ning sinine rõhutab vee külmust, mille keskkonnaga pole inimene arenenud toime tulema.



Joonis 33. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud meeste komplekti moejoonis

3.4.4. Rõivakomplekt 4

Komplekti peamiseks inspiratsiooniallikaks oli veevaimude riietumine. Paljudes tekstides rõhutati, et nad ilmusid tihti peale paljastena. Selle kontseptsiooniga tahtsin mängida katvate ning õhuliste pigem läbipaistvate materjalidega. Kleidi (vt joonis 34) ülemine osa, mis on kattev, katab ära vaid ühe rinna. Kangale tikitud kulda sümboliseeriv niit matkib veevaimude kullast aksessuaare ja *russalkade* kullaga kaetud paleesid. Teist rinda katab kroogitud läbipaistev roheline kangas. Kleidi seelikuosa on aga üleni läbipaistev. Õrn muster, mis sümboliseerib *russalkade* sassis juukseid, üritab katta ülejäänud keha, kuid katvus on piisavalt väike, et sellest on siiski läbi näha. Läbipaistev kangas on ka vihje klaasistunud nahale, mida on *russalkade* puhul nähtud. Keha paljastatavusele lisab juurde suur lõhik. Kleidi lapselik lõige vihjab veevaimu haavatavale välimusele ning räsitud alläär tema metsistumisele. Komplekti moelava stilistikana pannakse modellile jalga maha värvi lühikesed püksid.



Joonis 34. Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud neljanda rõivakomplekti moejoonis

3.4.5. Rõivakomplekt 5

Viimane komplekt (vt joonis 35) on inspireeritud veevaimude häälest. Ühest küljest on näkkide lauluhääl meloodiline, mida sümboliseerivad komplekti sujuvad volangid ning pikad langevad kangad. Teisalt on nende hala valus ning kõrvu lukustav. Seda rõhutab komplekti ebakorrapärane kuju, katkised ning hargnevad kangad, millele on peale trükitud kalavõrgu muster. Pikk langev kollakas kangas on samuti vihje näkkide maani juustele, mis esineb kuldsel kujul. Valge baas rõhutab näki välimuse lihtsust ning vahel nähtud valget rõivastust.



Joonis 35. Eesti ja Slaavi meremütoloogiast inspireeritud viies komplekt

3.4.6. Kolleksiooni värvikaart

Värvikaardi (vt joonis 36) lõplik versioon valmis jälgides varasemalt mainitud sarnasuste ning eripärasuste tabeleid. Kasutasin värve, mis annaksid omavahel kasutades hea kontrasti, kuid oleksid siiski korduvalt tabelites mainitud. Rohelist värvi kasutasin kõige vähem, kuna see oli vaid *russalkade* puhul välja toodud. Ülejäänud värvikooslus on mõlema kultuuriruumi mütoloogiliste tegelaste tekstides esindatud. Enim on mainitud siniseid toone.



Joonis 36. Lõplikult valminud Eesti ja Slaavi veemütoloogiast inspireeritud värvikaart

KOKKUVÕTE

Mütoloogia on oluline kultuuri mitmekesisuse osa. See on osa kultuurilisest identiteedist, mis aitab meil mõista esivanemaid ning erinevaid kombeid meie ümber. Mütoloogia tähtsus on aga muutumas, kuna see ei täida enam sama eesmärki, mida ta tegi tuhandeid aastaid tagasi. Selle asemel on tekkimas ühiskonna arenguga uus mütoloogiline baas, mis sarnaneb vähem meie esivanemate uskumustega. Olles üles kasvanud nii Eesti kui ka Slaavi kultuuri keskkonnas ning kokku puutunud nende mütoloogiliste lugudega, leidsin enda jaoks oluliseks siduda mõlema kultuuri veemütoloogia ühes moekollektsioonis.

Kirjaliku töö esimeses pooles avasin teema üldisemalt ning uurisin mütoloogia olemust ning väärtust läbi erinevate tasandite. Selle põhjal mõistsin, et seda ei saa käsitleda ainult ühest vaatenurgast, vaid seda tuleb analüüsida mitmest erinevast perspektiivist. Mütoloogiale loob väärtuse selle isikupõhine ning kultuuriline eripära ja kogemus. Samuti seletasin lahti võrdleva mütoloogia printsiibid, et võrrelda kahe kultuuriruumi eripärasid. Selle mõistmine andis aluse analüüsida vajalikku ning ebavajalikku informatsiooni võrdlemiskontekstis mütoloogiliste lugudega. Viimaks tõin välja ka erinevad disainerid ning brändid, kes on kasutanud mütoloogiat oma disainide välja töötlemisel, et luua erialast konteksti mütoloogilisse maailma.

Kirjaliku töö teises pooles kirjeldan tööprotsessi tekstist disaini. Töö käigus arendasin välja meetodika, mille abil oli mul võimalik tõlgendada mütoloogilised tekstid rõivadisaini. Käsitlesin igat disaini aspekti eraldi, võttes inspiratsiooni tekstide kirjeldustest.

Minu töö eesmärgiks oli luua disainid, mis on inspireeritud Eesti ja Slaavi mütoloogiast pärit veevaimudest, jättes kõrvale juba olemas olevad visuaalid ning lähtudes ainult tekstist. Soovisin luua disainid taaskasutatud materjalidest, mida oleks võimalik moondada ning värvida vastavalt vajadusele. Meetodika väljaarendamise käigus leidsin, et arhiivimaterjalidest lähtudes on keeruline leida ühtset teksti ning kindla kultuuri uskumustes on piirkonniti ebakõlasid. Kahe kultuuriruumi mütoloogiliste tekstide võrdlemises on kasulik kasutada ning tunda võrdleva mütoloogia põhimõtteid, kuna see võimaldab leida tekstidest paremini sarnaseid lülisid.

Visuaalselt soovisin luua komplektid, milles on esindatud mütoloogilised lood ning nende detailid taaskasutatud materjalidest. Soovisin mängida erinevate tekstuuridega ning katsetada paljastavate disainidega tulenevalt näkkide ja *russalkade* välimusest.

Tulevikus soovin kindlasti edasi töötada mütoloogiaga, kuna leian, et sealsed lood on oma erinevuse ja kirevuse poolest head inspiratsiooniallikad. Populariseeritud visuaalid kõrvale heites on võimalik luua uudseid disaine, mis vastavad siiski mütoloogilistele tekstidele. Sooviksin veel katsetada oma metoodika paindlikkust, sest konkreetse töö raames kasutasin algmaterjalidena pärimuslikke arhiivitekste ning tulevastes projektides võiksin katsetada ilukirjandusliku teksti tõlgendust rõivadisaini.

SUMMARY

Mythology is an important part of cultural diversity. It is a part of cultural identity that helps us understand our ancestors and the various customs around us. However, the significance of mythology is changing, as it no longer serves the same purpose it did thousands of years ago. Instead, with the advancement of technology, a new mythological foundation is emerging—one that resembles our ancestors' beliefs less and less. Having grown up within both Estonian and Slavic cultural spheres and having been exposed to their mythological stories, I found it important to unite the water mythology of both cultures into one fashion collection.

In the first part of the thesis, I approached the topic of mythology more generally and explored the nature and value of mythology across different levels. The value of mythology lies in its personal and cultural specificity and experience. I also outlined the principles of comparative mythology in order to compare the unique features of the two cultural spaces. In the final chapter, I explored various designers and brands that have used mythology in their designs.

In the second part of the thesis, I describe the design process—from text to design. During the project, I developed a methodology that enabled me to interpret mythological texts into fashion design. I addressed each design aspect separately, drawing inspiration from textual descriptions.

The goal of my work was to create designs inspired by water nymphs from Estonian and Slavic mythology, deliberately setting aside existing visuals and working solely from texts. During the development stage of the methodology, I discovered that finding consistent texts in archival materials is challenging, and beliefs within a specific culture can vary regionally. When comparing mythological texts from two cultural areas, it is beneficial to understand and apply the principles of comparative mythology, as this allows for better identification of similar narrative structures.

Visually, I aimed to create outfits that represent mythological stories and their details using recycled materials. I wanted to play with different textures and experiment with revealing designs, inspired by the appearance of *näkk* and *rusalka*.

In the future, I definitely wish to continue working with mythology, as I find the stories to be a rich and diverse source of inspiration. By setting aside popularized visuals, it is possible to

create original designs that still remain true to the mythological texts. I would also like to further test the flexibility of the methodology. In future projects, I could experiment with interpreting fiction into fashion design.

KASUTATUD MATERJALID

Raamatud

Campbell, J. (1988). The Power of Myth. Anchor Books lk8-16

Müller, F. Max. (1977). Comparative Mythology. New York : Arno Press lk22-24

Puhvel, J. (1987). Comparative mythology. United Kingdom: Johns Hopkins University Press. lk 38,

Elektroonilised dokumendid

Baumgartner, J., Lanczowski, G., J. B., & Fries, H. (1974). MYTH AND MYTHOLOGY. *Philippine Quarterly of Culture and Society*, 2(4) lk 195 [WWW]
<http://www.jstor.org/stable/29791159> (29.04.2025)

Yang, Y. (2019). Quest for the Origin of Primitive Myths: Revisiting Max Müller's Comparative Mythology. [pdf]
https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/42903/1/Antae%2C_6%281%29_-_A1.pdf (29.04.2025)

Internetiallikad

Britannica. (2025). Metamorphoses. [WWW]
<https://www.britannica.com/topic/Metamorphoses-poem-by-Ovid> (24.05.2025)

Buxton, R. G. A., Bolle, K. B., Smith, J. Z. *Myth*. [WWW]
<https://www.britannica.com/topic/myth> (29.04.2025)

Couturenotebook. (2022). Fall 2022 Haute Couture: Iris van Herpen's Ovid Myths. [WWW]
<https://couturenotebook.com/best-haute-couture-blog/fall-2022-iris-herpen> (24.05.2025)

Dzen. (2021). Русалка - самый пронзительный и противоречивый образ славянской мифологии. Образ Русалки в русском искусстве [WWW] <https://dzen.ru/a/YYAQet4FGmmcyWtN> (09.03.2025)

Joseph Campbell Foundation (2025). Joseph Campbell's Four Functions of Myth. [WWW] <https://www.jcf.org/learn/joseph-campbell-four-functions-of-myth> (29.04.2025)

Rusalia. (2025). Русалки в русском фольклоре. [WWW] https://rusalia.ru/page_17.html (10.03.2025)

Samatas, Y. (2025). The Myth of Apollo and Daphne. [WWW] <https://www.greekmyths-greekmythology.com/myth-apollo-and-daphne/> (24.05.2025)

Valhyr. (2025). Valhyr. [WWW] <https://valhyr.com/> (24.05.2025)

Vazifdar, F. (2022). Alexander McQueen S/S 2010^[1]_{SEP} Plato's Atlantis. [WWW] <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis> (24.05.2025)

VOGUE. (2025). Alexander McQueen. [WWW] <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/alexander-mcqueen> (24.05.2025)

Võõrsõnadeleksikon. (2012). [WWW] <https://arhiiv.eki.ee/dict/vsl/index.cgi?Q=loogia&F=M&C06=et> (29.04.2025)

V&A. (2025). ENCYCLOPEDIA OF COLLECTIONS: PLATO'S ATLANTIS. [WWW] <https://www.vam.ac.uk/museumofsavagebeauty/rel/encyclopedia-of-collections-platos-atlantis/> (24.05.2025)

Дали, Н. (2008). Образ русалки в русском фольклоре. [WWW] <https://proza.ru/2008/10/22/83> (10.03.2025)

Arhiivimaterjal

Ariste 7, 70/ i (75) < Kihnu (1933)

E 27792-93 (55). L. Lirdnak Narva

E 55433 (1) < Tartu, Tallinna. A. Santluk (1925)

EE25135 (3) < Tarvastu, Vooru, J. Kuusk

ERA I 3. 149 < KV Kuressaare gümn. < Kuressaare.

ERA II 18, 461/2 (3) < Ha- Jaani, R. Põldmäe 1929

ERA II 25, 378 (17) < Ambla, Tamsalu < Haljala

ERA II 37, 164 (7) < Jõhvi, Järve v. Valastek. < Jõhvi, Järve v., Ontika

ERA II 38, 652/3 (18) Ä Vaimvara, Peetriv., R. Põldmäe 1931

ERA II 43, 39 (3) < KV Jõhvi, Voka v., Toila algk.

ERA II 122, 258 (27) < Paidel. < Paidekhk. Mäo v., Leinapalu k., H. Neumann.

ERA II 125, 62 (105) < Jõhvi, Illuka v., Kurtina ai., Limaa t., Mart Tarum

ERA II 125, 451(35) < Isaku, Illuka o., Edivere k. Linnamäe t. < Jõhvi

ERA II 177, 144/5 (9) < Jõhvi khk. Kohtla v, E. Mets 1937

H III 17, 223/4 (47) < V-Maarja, V. Rosenstraud

H. III 17, 825/ 8 (13) < Ambla, Lehtse v.

RRM 331, 500 (3) < Väike-Maarja khk., Äntu k. - r. Hiiumäe < Karla Prits, s. 1910 (1978)

Pildimaterjal

Joonis 1 ja 2: Mower, S. (2009). Alexander McQueen Spring 2010 Ready-to-Wear. [WWW]
<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2010-ready-to-wear/alexander-mcqueen>
(24.05.2025)

Joonis 3: VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW]
<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2022-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection#5> (24.05.2025)

Joonis 4: VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW]
<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2022-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection#11> (24.05.2025)

Joonis 5: VOGUE. (2025). Iris van Herpen Fall 2022 Couture. [WWW]
<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2022-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection#10> (24.05.2025)

Joonis 6: Valhyr. (2025). Folk Vegvisir Cloak. [WWW]
<https://valhyr.com/collections/women/products/folk-vegvisir-cloak> (24.05.2025)

Joonis 7: Valhyr. (2025). Folk Yggdrasil Cloak. [WWW]
<https://valhyr.com/collections/men/products/folk-yggdrasil-cloak> (24.05.2025)

Tabel 1: Müller, F. Max. (1977). Comparative Mythology. New York : Arno Press lk22

LISAD

Lisa 1. KOLLEKTSIOONI FOTOD



Rõivakomplekt 1 ja 2. Foto: Teele Saag



Rõivakomplekt 1 ja 2. Foto: Teele Saag